

manum compositum; & ubinam residet in humano illo composito, substantia ipsa spiritualis?

I. In composito humano, unio corporis & Animæ videntur consistere, tum in *reali compræsentia* duplicitis illius substantiæ tum in *mutua dependentia* duplicitis illius ejusdem substantiæ in suis functionibus respectivis; tum in *generali decreto Dei*, mutuam hanc dependentiam sancientis.

In eo enim reponi debet *ineffabilis illa unio*, quo posito intelliguntur & explicantur varia phænomena ab hac unione dependentia. Atqui posita illa reali *compræsentia*, posito generali illo Dei decreto mutuam hanc dependentiam sanciente, intelliguntur & explicantur varia phænomena ab hac unione dependentia: verbi gratia, cur Anima careat naturalibus suis intellectuonis & sensu functionibus, ubi naturales suæ desunt corpori organisato functiones motus: cur infirmari videatur Anima, ubi infirmum est corpus: cur pereat vitalis organisatio vitalisque motus in corpore, ubi à corpore separatur Anima; & sic de ceteris.

II. Reponenda videtur *sedes Animæ humanae*, in speciali aliqua cerebri parte, cui immediate aut mediate corresponteant præcipui organisationis humanæ nervi.

In ea enim humani corporis parte, specialis sua assignanda est Animæ sedes: ubi præcipua existit spirituum animalium officina; ubi præcipui confluunt sensibilis organisationis nervi; ubi Anima maxime patescit impressionibus & relationibus suorum sensuum, nempe oculorum, aurium, gustus, olfactus, tactus, quibus admonetur de rebus corpori ipsi unito salubribus aut noxiis. Atqui talis est specialis aliqua pars cerebri; ut ex simplicissimis constat *Anatomia* & *Physiologia* notionibes: ergo in speciali aliqua cerebri parte assignanda est sua Animæ humanae sedes.

OBJECTIONES SOLVENDÆ.

501. OBJECTIO I. Nulla ratione philosophica, nulla experimentali observatione, demonstratur efficaciter, quod

intellectio, quod volitio, quod cogitatio, non sint modificationes materiae; ac proinde, quod materia sit incapax cogitandi: ergo nulla ratione philosophica, nulla experimentali observatione, demonstratur efficaciter inesse homini, præter corpus organicum, substantiam à materia distinctam & diversam. Probo ant. Si qua foret ratio philosophica affirmandi quod intellectio, quod volitio, quod cogitatio non sint modificationes materiae, & quod materia sit incapax cogitandi: ratio illa foret, vel quia omnes Materiae proprietates cognoscimus, quas inter videmus non annumerari proprietatem intelligendi, volendi & cogitandi; vel quia aliquam in materia proprietatem cognoscimus, cum capacitate intelligendi & volendi & cogitandi incompatibilem. Atqui evidenter neutrum dici potest: ergo nulla nix ratione philosophica affirmamus materiam esse intelligendi & volendi & cogitandi incapaciem.

RESPONSO. Nego ant.: philosophicis multis rationibus, ab experimentali substantiæ materialis & substantiæ in nobis cogitantis observatione petitis, demonstratum modo est materiam esse cognitionis incapacem; ac proinde, intellectuonem, volitionem, ratiocinium, judicium, speculationem, esse non posse modifications substantiæ alicujus materialis. Ad probationem:

I. Retorquo argumentum. Non cognoscimus omnes materiae vires & proprietates: ergo nulla nobis philosophica est ratio affirmandi quod *lutum istud*, nostris calcatum pedibus, actu non philosophetur actu non componat poema Iliade aut Æneide præstantius, actu non sit par ordinando ad prælium exercitui. Nam lutum istud est materia: ergo fieri potest ut talis ipsi insit vis & virtus, licet nobis incognita.

II. Nego priorem minoris partem. Quamvis enim non cognoscamus explicite omnes materiae proprietates, illas tamen implicitè saltem & veluti in sua radice cognoscimus. Intelligimus enim & concipimus, omnes materiae proprietates oriri debere, vel ab ejus extensione, vel ab ejus con-

figuratione, vel ab ejus motu: ex quibus manifestè repugnat fluere cogitationem (493).

III. Nego posteriorem ejusdem minoris partem. Aliquam in materia proprietatem cognoscimus, cum capacitate cogitandi essentialiter incompatibilem, nempe *intrinsecam & naturalem ejus Inertiam*: qua evidenter impar fit combinandis ideis, eliciendis judiciis, ernaldis conclusionibus, assumendis determinationibus reflexis, parturiendis theoriis complexis, indagandis & demonstrandis variis facti aut speculationis veritatibus.

502. INST. I. Si materia naturaliter incapax est cogitationis, saltem non repugnat ipsam à Deo supernaturaliter elevari ad cogitandum: ergo nulla ratione philosophica demonstratur inesse homini substantiam à materia distinctam. Patet ant. Quantæ enim temeritatis foret, ita divinam circumscribere Omnipotentiam; ut ipi denegetur facultas ponendi *cognitionem* in materia, consociandi inter se materiam & cognitionem.

RESP. Nego ant. Materia non potest à Deo supernaturaliter elevari ad illud, quod à se essentialiter excludit: excluditur autem essentialiter à materia, quod sit principium spiritualis cognitionis productivum.

Potentia creata, seu causa naturalis, ut vidimus in Ontologia, non potest supernaturaliter elevari nisi ad eos actus quibuscum aliquam habet ex sua natura proportionem: quidquid in contrarium effutiat Lockius, futilis hujus difficultatis auctor & parens.

Non magis temerarium est asserere, quod non possit Deus materiam supernaturaliter reddere cogitantem; quam asserere quod non possit Deus circulum supernaturaliter reddere quadratum (321 & 355).

503. INST. II. Si homini inest, præter corpus organicum, *substantia in se spiritualis*; sequitur nobiliorem & excellentiorem substantiam, nempe spiritualis, pendere

in suis functionibus à substantia materiali ex se minus nobili & excellenti: quod divina non satis dignum videtur sapientia.

RESP. Sensu intimo & quotidiana experientia manifestum nobis & evidens est, dari talem dependentiam Animæ à corpore, substantiæ spiritualis à substantia materiali: ineptum ergo & absurdum foret talem negare dependentiam.

I. Divina indignum sapientia non fuit, quod formaret *compositum humanum*; quod inter utramque humani compositioni partem, voluerit existere societatem arctissimam; quod in commune partis utriusque componentis bonum decreverit, ut pars utraque ab altera dependeret in suis functionibus obeundis: Anima conservationi corporis organisati invigilante; & corpore organisato innumeratas Animæ suppedante sensations & cognitiones, ad universum naturæ spectaculum relatives, quibus caruisset Anima nulli unita corpori.

II. Organa corporea non influunt in cogitationes aut sensations Animæ, tanquam comprincipium sensationum aut cognitionum, quæ sunt aliquid in se adæquatè spirituale; sed influunt in cogitationes & in sensations Animæ, tanquam *occasio & conditio*, sine qua non haberetur talis cogitatio talisque sensatio: hunc rerum ordinem, has *unionis leges*, sanciente Deo, substantiæ spiritualis simul & substantiæ materialis supremo arbitro.

504. OBJE. II. Easdem experitur Anima humana vices, quas ipsa experiuntur organa corporis humani: ergo ab ipso corpore organisato distingui non videtur Anima humana. Probo ant. Innascitur Anima humana primis organisationis humanæ lineamentis: balbutit in corpore puerili, languescit in ægroto, delirabit in senili. Ergo easdem experit Anima humana vices, quas ipsa experiuntur organa corporis humani.

RESP. Dist. ant. Easdem experitur Anima humana vi-

ces, quas ipsa experiuntur organa corporis humani: easdem inquam experitur vices in sua natura, nego ant; in suis functionibus, transeat ant & nego cons.

I. Anima humana non innascitur corpori humano, per viam productionis, per viam generationis, per aliquid quod sit aut quedam actio materiæ aut quedam ex materia emanatio. Quo igitur pacto existere incipit Anima humana in corpore ab ipsa animando? per realem creationem.

Scilicet, ubi sufficienter efformata sunt prima organisationis humanæ lineamenta in utero materno: juxta generales reproductionis leges, à Deo sanctitas, & ad humanam speciem relatives, novam ex nihilo Animam educit auctor rerum omnium Deus; ipsamque in idonea inchoatæ hujus organisationis parte collocat, convenientes suæ naturæ functiones successivè obitaram.

II. Animæ humanæ nulla sunt successiva intrinsecæ perfectionis incrementa. In sua simplex natura, ex nihilo per creationem erumpit cum ea omni substantiali perfectio-
ne, quam unquam habitura est.

Et si, successu temporis lumine, & activitate ditarri aut depauperari videtur Anima: ideo id accidit, quod aliquid perfectionis in dies acquirunt aut deperdunt organa corporea quibus unitur, & quæ sunt occasio & conditio unde pendent naturales ipsius functiones.

Hinc debilis videtur Anima in pueritia, fortis & audax in ætate virili: sanciente auctore Natura Deo, ut Anima in suis functionibus obeundis vim aut debilitatem habeat, suorum actioni organorum correspondentem.

505. INST. Substantiæ materialis functionibus obstare aut favere non potest substantia materialis; nisi per suum motum aut per suam inertiam: atqui neutrum dici potest; materia in spiritum nullam actionem habente.

RESP. Dist. min. Atqui neutrum dici potest, si nulla sint spiritum inter & Materiam Leges unionis, conc. min. si sint spiritum inter & materiam leges unionis, quibus auctor & arbiter utriusque substantiæ Deus voluerit & jusse-

rit functiones substantiæ spiritualis pendere à motu aut ab inertia substantiæ materialis; nego min. & cons.

506. OBJE. III. Anima humana est substantia extensa, correspondet enim, vel toti corpori, vel alicui corporis parti. Sed omnis substantia extensa est substantia materialis: ergo Anima humana est substantia materialis.

RESP. Dist. maj. Anima humana est substantia extensa, extensione solida, extensione angulis & lateribus circumscripta, extensione partibus inter se realiter distinctis confiata, nego maj: Anima humana est substantia extensa, extensione virtuali, quæ nihil aliud est quam existentia substantiæ alicujus simplicis & inextensa in loco extenso, seu quæ nihil est nisi substantiæ alicujus in se simplicis & inextensa correspondentia omnibus spatiis cuiusdam extensi punctis conc. maj; & sic distincta minore, nego cons.

I. In omnibus propè philosophicis questionibus, aliud est scire quod sit res, aliud scire quid sit & quomodo sit res: ita tamen ut incertitudo posterioris, nullatenus destruat aut imminuat prioris certitudinem. (5).

Sic evidenter scimus quod existat Materia, quod existant in nobis cogitationes, sensationes, functiones vitales. Vix autem ac ne vix quidem scire possumus, quid sit & quomodo existat materia; quid sint & quomodo existant illæ nostræ cogitationes, sensationes, vitales functions.

Similiter, scimus evidenter quod existat in Orbe toto Substantia divina; quandoquidem in Orbe toto agit: quod existat in nobis spiritualis aliqua substantia, sentienti & cogitandi capax; quandoquidem cogitamus & sentimus. Vix autem ac ne vix quidem scimus quomodo existat in Terra simul & in Sole Substantia divina; quomodo & ubinam in nobis existat spiritualis illa substantia quæ nobis est anima. Cum posteriori hac incertitudine, inconcussa stat prior certitudo.

II. Ut spirituali Dei substantiæ, sic spirituali Animæ humanæ substantiæ, aliquam attribuunt plerique Philosophi. Tom. II.

phi extensionem, ab extensione materie propria penitus diversam; eam scilicet extensionis speciem, quam modo extensionem virtualem nuncupavimus.

Vix ac ne vix quidem denegari potest Animæ humanae omnimoda extensionis species. Cum enim unita sit humano corpori Anima humana: sive in toto corpore residat, quod nullam habet probabilitatem; sive in speciali aliqua cerebri parte habitet, quod verisimillimum videtur (498); necesse est ipsam correspondere illi parti materiali quam habitat & cui unitur.

Necesse est proinde Animam habere aliquam extensionem spirituali sue naturæ propriam, vi cujus realiter correspondeat materiali illi quantumcumque parti, cui supponetur uniri: quæ pars reale & materialem aliquam essentialiter habet extensionem, quantumcumque ipsa supponatur. (641 & 669).

507. OBJE. IV. Eadem Anima diversas simul experitur sepe modifications: nam sentit simul & cogitat; dolet simul & latatur; odit simul & amat. Ergo eadem Anima humana diversas habet partes, in quibus recipiantur diverse illæ modifications: ergo anima humana non est substantia in se simplex & incomposita.

RESP. Conc. ant. & nego cons. Demonstratum est superius Animam humanam non constare naturis aut partibus inter se realiter distinctis; animam humanam esse substantiam in se simplicem & incompositam: ergo, quamvis difficultatum foret conciliare phenomenon variarum ejus modificationum, cum substantiali ipsius simplicitate; non ideo deserenda & rejicienda foret demonstrata hæc veritas, demonstrata hæc incompositio & simplicitas.

Verum, quid ita absurdum aut impossibile videtur, in eo quod spiritualis & simplex eadem substantia varias in se simul modifications recipiat? Quid in se repugnat, quod simplex eadem substantia affectivè propendeat in aliquod objectum, dum aversativè refugit ab alio objecto?

Ecce tibi amorem simul & odium, in eadem Substantia simplici & incomposita: ergo substantia in se simplici & incomposita non repugnat diverse modificationes.

Quod autem unico & eidem subjecto essentialiter inhaerent diverse illæ modifications quas in nobis experimur & quas inter se comparamus, observatum & demonstratum est superius: ergo unico & eidem subjecto, simplici & incomposita eidem substantia, inesse simul possunt modifications in se diversæ. (497).

ARTICULUS SECUNDUS.

ANIMA HUMANÆ IMMORTALITAS.

508. DEFINITIO I. Duplex est Immortalitatis species, alia essentialis & alia naturalis.

I. *Immortalitas essentialis* est intrinseca & absoluta existendi necessitas; orta ab ipsamet essentia subjecti cui repugnat non existere. Talis est immortalitas Dei.

II. *Immortalitas naturalis* est intrinseca perpetua conservationis exigentia; orta ex eo quod ipsius subjectum nullam naturaliter habeat causam destructionis. Talis est immortalitas Anima humanae.

509. DEFINITIO II. In genere, *Finis aut Destinatio* eius rei, est id ipsum propter quod creatur aut producitur illa res. Sic finis & destinatio Solis est, ut amicum lumen & calorem vivificum affundat Terræ, Planetis, Cometis.

Finis Anima humanae, vel ejus destinatio, est cognoscere verum, amare bonum, animare corpus humanum. Ultimum hunc finem cessat habere Anima humana, ubi separatur à corpore: at primum & secundum retinet finem, qui sunt duo præcipui ipsius fines.

510. ADNOTATIO. Duplici modo perire aut existentiam amittere potest aliqua substantia, *Dissolutione* scilicet & *Annihilatione*.

*